

Sykehustalen 2019

15. januar holdt helseminister Bent Høie sykehustalen for 6. året på rad. Under overskriften «Pakkeforløp psykisk helse og rus» kan vi lese om de pårørendes sentrale rolle. Vi har valgt å gjengi deler av talen her.

Kjære alle sammen og riktig godt nytt år.

Det ble en *litt* for spennende høst, og spenningen er ikke over. Heldigvis kan jeg holde sykehustalen for sjette året på rad. Det er jeg veldig glad for. Jeg ser alltid frem til denne talen, der jeg kan gi mine forventninger og oppdrag til spesialisthelsetjenesten i året som kommer. Jeg er også glad for muligheten til å rette en stor takk til alle dere som jobber i denne flotte helsetjenesten vår.

(...)

I fjor høst hadde vi en lanseringskonferanse for pakkeforløpene innen

psykisk helse og rus. Dorte Gytri (red.anm. erfaringsformidler) fortalte da om sine opplevelser i psykisk helsevern:

«Jeg opplevde å bli overstyrt i de dagligdagse valgene jeg var vant til å ta selv, og fikk heller ingen god forklaring på hvorfor.»

«Du kan ikke få en kopp kaffe nå, for klokka er etter 18.»

«Det er ikke lov å ta med stort håndkle hjemmefra.»

«Du kan ikke få en brødskive nå, for det var kveldsmat for en time siden». Disse unødvendige maktutøvelsene dag etter dag etter dag, gjorde at jeg litt etter litt ble visket ut. Jeg satt igjen med avmakt.»

Dorte opplevde heller ikke å være en likeverdige partner i diskusjonen rundt sitt behandlingstilbud. Hun sa:

«Jeg kjente meg uviktig og verdiløs. Men brukermedvirkning er livsviktig! Å bli lyttet til bekrefter at du er verdt noe. Det har både en egenverdi og en terapeutisk verdi. Hvis brukere får være med å påvirke sin egen behandling, blir de bekreftet som mennesker som kan og vet og teller.»

Vi vet dessverre at mange pasienter opplever det samme som Dorte. Derfor er brukermedvirkning helt sentralt i pakkeforløpene. Brukerne er eksperter på eget liv. Bedre involvering gir bedre behandling. Pasienten skal være med på å lage en behandlingsplan, og kunne gi tilbakemelding underveis slik at den kan justeres om nødvendig.

Pårørende er også sentrale i pakkeforløpene. Pårørende er en ressurs både for brukeren, men også for helsetjenesten. De kan bidra med god informasjon, gi råd og være en viktig samarbeidspartner gjennom forløpet. Helsepersonell må også være oppmerksom på behovene til pårørende, som barn og søsken, og bidra til at behandlingen og oppfølgingen har et familieperspektiv.

Mange pasienter får god behandling innen psykisk helsevern. Men god behandling handler om mer enn selve behandlingen.

Å ikke vite hva som skal skje, gjør det tyngre å være syk. Både for den som har sykdommen og for dem som er glade i ham eller henne.

Ventetiden blir lettere dersom man vet hva som skal skje, når det skal skje, og hvem som har ansvaret. Pakkeforløp innebærer at pasienten skal få vite nettopp dette.

Hver pasient får sin egen koordinator, som skal være pasientens og pårørendes kontaktperson. Koordinatoren skal sørge for kontinuitet og sammenheng i behandlingsforløpet, og at pasienten unngår unødvendig venting. Pasienten kan være trygg på at det ikke svikter underveis eller i overgangene mellom tjenestene.

“ Brukere, pasienter og pårørende skal oppleve at de er partnere i helsetjenesten.

– Bent Høie, helseminister

Mennesker som strever med alvorlige psykiske utfordringer og ruslidelser lever opptil tjue år kortere enn befolkningen for øvrig.

Tjue år. Tar vi det egentlig innover oss?

Jeg mener at dette er en av de største og styggeste ulikhetene vi har i landet vårt.

Grunnen er ofte at somatiske sykdommer og livsstilsutfordringer ikke blir sett eller fanget opp.

De får ikke den samme hjelpen som andre pasienter.

Det er en ulikhet vi ikke kan leve med.

Jeg kan ikke la være å være opptatt av dette.

Pakkeforløpene skal sikre at også den somatiske helsen utredes, og at de får behandling om nødvendig. Ansvaret for hvem som skal følge opp dette er tydeliggjort i pakkeforløpene.

Det er på høy tid at nettopp disse pasientene får mer forutsigbarhet, mer trygghet, mer medvirkning, og bedre behandling.

Jeg vil takke for den flotte innsatsen med å lage pakkeforløpene og legge til rette for innføringen av dem. Jeg vet at det har vært et møysommelig arbeid. Det var stor motstand og mye skepsis da arbeidet startet. Mange var redde for at dette ikke ville passe for disse pasientgruppene, eller at vi skulle få en kopi av de rigide danske pakkeforløpene. Det har det ikke blitt. Dere har gitt av deres beste ledere og fagfolk. De har, ikke minst sammen med pasient- og pårørendeorganisasjoner, kommunene og Helsedirektoratet, deltatt aktivt i arbeidet. Vi har nå fått gode pakkeforløp tilpasset norske forhold.

Det er nå det virkelig starter, og jeg vet at dette er krevende. En suksessfaktor for å lykkes er god ledelse i alle ledd.

Det er en viktig beskjed fra meg i idag til alle ledere på alle nivåer. Dere har ansvaret for å støtte opp om og bidra til at pakkeforløpene blir innført og gir resultater.

Jeg gleder meg til å følge dette.

Les hele talen på [Regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

(Gjengitt med tillatelse)

Tekst:
Kristin Lyse
Webredaktør